

Øyer
kommune

Rådmannens årsberetning 2018

*Øyer,
20. mars 2019*

INNHold

Årsregnskap 2018.....	3
Driftsresultat	3
Økonomiske handlingsregler	6
Handlingsregel 1: 1,75 % netto driftsresultat	6
Handlingsregel 2: Disposisjonsfond bygges opp til 10 % av driftsinntekter.....	6
Handlingsregel 3: Korrigert gjeld <80 % av driftsinntekter	6
Handlingsregel 4: Nye låneopptak < 75 % av årlige avdrag (korrigert gjeld)	6
Sektorenes resultater i 2018.....	7
Politisk styring og administrasjon.....	7
Fellesutgifter.....	8
Sektor oppvekst.....	8
Sektor familie og inkludering.....	9
Sektor helse og omsorg	10
Sektor kultur og fritid	11
Sektor plan og utvikling	11
Investeringsregnskap 2018	13
Økonomisk analyse.....	15
Utvikling netto driftsresultat.....	15
Utvikling Likviditet.....	16
Utvikling Lånegjeld	18
Utvikling Fond	20
Økonomiske nøkkeltall fra KOSTRA-statistikken.....	21
Oppsummering Økonomi.....	22
Likestilling, diskriminering og tilgjengelighet	23
Likestilling.....	23
Diskriminering og tilgjengelighet	24
Etikk og internkontroll.....	24
Oversikt over tilsyn og forvaltningsrevisjonsprosjekter i 2018.....	25
Tilsyn.....	25
Forvaltningsrevisjonsprosjekt og selskapskontroll.....	26
Eierskap	26
Sykefravær.....	27
Vedlegg – økonomisk oversikt drift.....	28

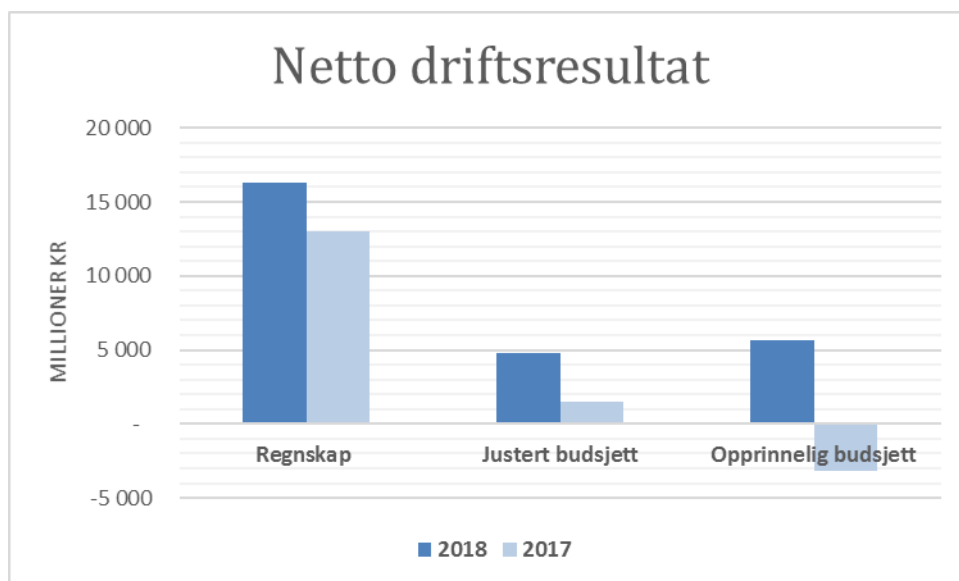
ÅRSREGNSKAP 2018

Driftsbudsjett 2018 er vedtatt netto på sektornivå, og det rapporteres på det nivået budsjettet er vedtatt. Vesentlige økonomiske avvik i forhold til budsjett forklares under Driftsresultat – Økonomisk oversikt drift, og under Sektorenes resultater.

DRIFTSRESULTAT

Øyer kommunes årsregnskap 2018 er gjort opp med et regnskapsmessig mindreforbruk på 9,6 millioner kr. Dette kommer utover et budsjettert resultat på 9,2 millioner kr som er avsatt til disposisjonsfond i henhold til opprinnelig budsjett, og 5,3 millioner kr avsatt i henhold til regnskapssak 2017 (sektorenes merforbruk i 2017).

Netto driftsresultat er 16,3 millioner kr, dette er 3,2 % av sum driftsinntekter, og er langt bedre enn resultatmålet for 2018. Korrigert for premieavvik er netto driftsresultat på 2,2 %, fortsatt over måltall og anbefalt nivå. Årsresultatet er bedre enn prognosene i 3. kvartal. Dette skyldes bedre resultat i sektorene enn varslet, samt svært god skatteinngang på slutten av året og et positivt pensjonsoppgjør.

ØKONOMISK OVERSIKT DRIFT

Økonomisk oversikt drift (regnskapsskjema 4) er vedlegg til årsberetningen. Økonomisk oversikt drift viser driftsinntekter og driftsutgifter gruppert etter inntekts- og utgiftstype. Oppstillingen viser til dels betydelige avvik mellom budsjett og regnskap. For de fleste inntekts- og utgiftstyper er dette normal forskjell mellom budsjett- og regnskapsføring.

Kommunens driftsinntekter inkludert skatt og rammetilskudd i 2018 er 510,2 millioner kr. Sammenlignet med året før har det vært en økning på hele 8,1 %. Regnskapet er 44,6 millioner kr høyere enn justert budsjett, de viktigste avvikene her er inntekts- og formueskatt med 11,5 millioner mer enn budsjettet, refusjon sykelønn 10,9 millioner kr, salgs- og leieinntekter 2,0 millioner kr, øremerka statstilskudd 11,3 millioner kr, refusjon fra kommuner 4,7 millioner kr og mva-kompensasjon 3,2 millioner kr over budsjettet.

Kommunens driftsutgifter for 2018 er på 508,9 millioner kr, en økning på 8,8 % fra 2017. Regnskapet ligger 36,0 millioner kr over justert budsjett. Kommunestyret vedtar netto driftsrammer for sektorene, dette innebærer at sektorene kan disponere inntekter utover budsjettet til tilsvarende økning av utgiftene. Hovedårsakene til avvik mellom budsjett og regnskap på utgiftssida er lønnsutgifter på 9,4 millioner kr (disponering av refusjon sykelønn) og disponering av øremerket tilskudd utover budsjettet. Merverdiavgift som gir rett til mva-kompensasjon har tilsvarende avvik som på inntektssida, 3,2 millioner kr.

Frie inntekter, dvs. skatter og rammetilskudd, er inntektsført med 287,4 millioner kr, dette er 7,6 millioner kr mer enn budsjettet. Sammenliknet med 2017 har skatt og rammetilskudd økt med 5,5 %. Rammetilskuddet er økt med 4,5 % fra 2017, mens inntekts- og formuesskatten økte med 6,4 % fra i fjor. Skatteinngang og rammetilskudd må ses i sammenheng på grunn av ordningen med løpende inntektsutjevning.

I Øyer utgjorde skatteinntekter og rammetilskudd 56,3 % av brutto driftsinntekter i 2018, tilsvarende andel året før var 57,7 %. Dette ligger noe under gjennomsnittet for Opplandskommunene og landsgjennomsnittet, der andelen var henholdsvis 60,4 % og 64,0 %.

Eiendomsskatt i Øyer kommune utgjør 36,1 millioner kr i 2018. Sammenlignet med 2017 er dette en økning på 37,7 %. Det ble foretatt retaksering av eiendomsskattegrunnet i 2017, og de nye takstene ligger til grunn for 2018. Det ble foretatt en budsjettjustering som følge av økte eiendomsskatteinntekter i løpet av året.

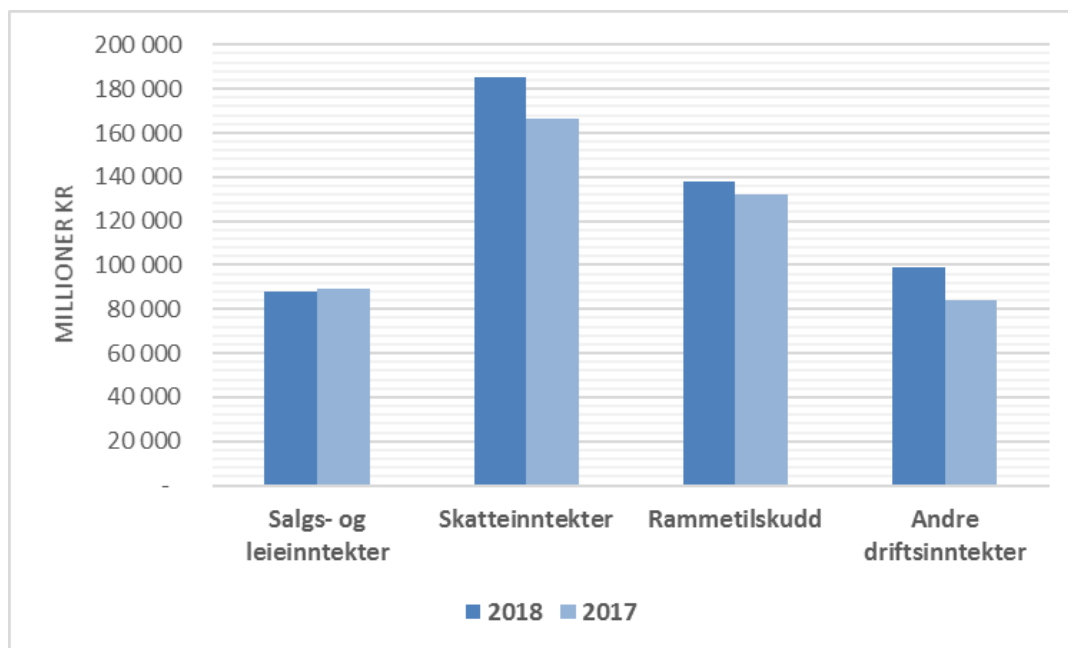
Finansutgifter og – inntekter

Det er betalt ned avdrag på lån i henhold til minimumsavdrag i 2018. Budsjettet ble justert opp etter 2 kvartal etter foreløpig beregning av årets minimumsavdrag. Utgifter til finansiell leasing (som føres som lån) kommer i tillegg til årets låneavdrag.

Renteutgifter på lån er 1 million kr lavere enn budsjettet i 2018 som følge av rentenivået. Lav rente gir seg utslag på kalkulatoriske renter, som har en svikt i forhold til budsjettet på 0,3 millioner kr, og rente- og avdragskompensasjon er 0,5 millioner kr lavere enn budsjettet.

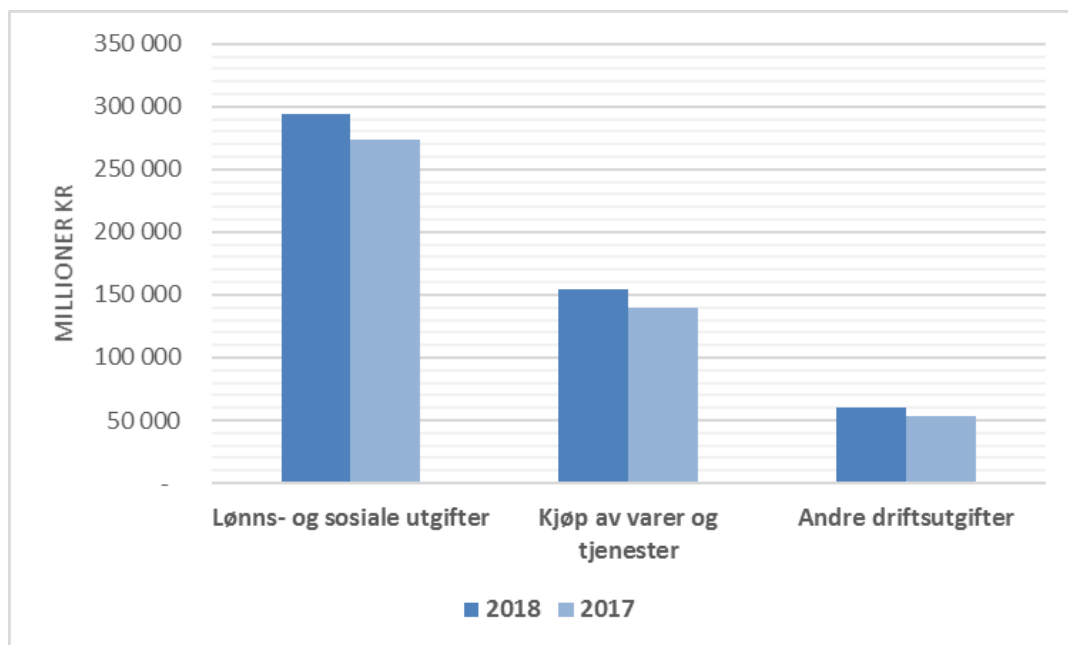
Renteinntekter er 0,5 millioner kr over budsjett, pga. stabil likviditet gjennom året. Som omtalt i økonomirapportering for 3. kvartal ble det utbetalt ekstraordinært utbytte (overkurs) fra Eidsiva Energi AS på 1,7 millioner kr i forbindelse med konvertering av ansvarlig lån til selskapet.

TOTALE DRIFTSINTEKTER ØYER KOMMUNE

Figuren viser Øyer kommunes driftsinntekter for 2018 og 2017. Driftsinntektene økte med 8,1 % i fra 2017 til 2018.

TOTALE DRIFTSUTGIFTER ØYER KOMMUNE

Totale driftsutgifter for Øyer kommune økte med 8,8 % fra 2017 til 2018, noe som er betydelig høyere enn kommunal deflator på 2,8 %. Veksten i driftsutgifter er høyere enn veksten i driftsinntekter i 2018. Korrigert for bruk av bundne fond er utgiftsveksten 8,6 %.

Eksterne finanstransaksjoner og bruk og avsetning til fond inngår ikke i oppstillingen.

ØKONOMISKE HANDLINGSREGLER

I økonomiplan 2018-2021 ble det vedtatt fire handlingsregler for å sikre bærekraft og soliditet i kommunens økonomi. Det rapporteres på de fire handlingsreglene.

HANDLINGSREGEL 1: 1,75 % NETTO DRIFTSRESULTAT

MÅL 2018:

Budsjettert med 1,83 % avsetning til disposisjonsfond av samla driftsinntekter.

MÅLOPPNÅELSE:

Netto driftsresultat i 2018 viser 3,2 %, korrigert for pensjon er netto driftsresultat er 2,2 %. Dette er godt over målsettingen for året og anbefalt nivå.

HANDLINGSREGEL 2: DISPOSISJONSFOND BYGGES OPP TIL 10 % AV DRIFTSINNTEKTER

MÅL 2018:

Budsjettert med 30,1 millioner kr i disposisjonsfond ved utgangen av 2018, tilsvarende 6,3 % av kommunens driftsinntekter.

MÅLOPPNÅELSE:

Disposisjonsfond er på 34,9 millioner kr per 31.12.2018, dette tilsvarer 6,8 % av brutto driftsinntekter, og det har vært en høyere fondsoppbygging gjennom 2018 enn planlagt.

HANDLINGSREGEL 3: KORRIGERT GJELD <80 % AV DRIFTSINNTEKTER

MÅL 2018:

Korrigert gjeld (samlet gjeld fratrukket lån til videreutlån og lån innenfor selvkostområder) er budsjettert til 381,7 millioner kr ved utgangen av 2018, tilsvarende 80,1 % av driftsinntekter.

MÅLOPPNÅELSE*:

Per 31.12.2018 er Øyer kommunes korrigerede gjeld 405,7 millioner kr, dette utgjør 79,5 % av driftsinntektene i 2018 og er innenfor målsettingen pga. økningen i inntektsnivået.

HANDLINGSREGEL 4: NYE LÅNEOPPTAK < 75 % AV ÅRLIGE AVDRAG (KORRIGERT GJELD)

MÅL 2018:

Nye låneopptak (korrigert gjeld) i 2018 er budsjettert med 9,2 millioner kr, mens 75 % avdrag av korrigert gjeld er beregnet til 12,6 millioner kr.

MÅLOPPNÅELSE*:

Låneopptaket i 2018 for korrigert gjeld er 13,1 millioner kr. I dette låneopptaket ligger investeringer med bevilgning fra tidligere år som har forsinket framdrift.

***31.12.2018 har kommunen 20,1 millioner kr i ubrukte lånemidler.**

SEKTORENES RESULTATER I 2018

Tabellen nedenfor viser sektorenes netto drifts- og finansutgifter i regnskap 2018, budsjett 2018 og regnskap 2017.

Tall i 1000 kroner

Sektor	Regnskap 2018	Opprinnelig budsjett 2018	Justert budsjett 2018	Regnskap 2017	Prognose 3. kvartal	Avvik 2018	Avvik i %
Politisk styring og adm.	18 441	17 996	18 434	17 019	0	-7	0,0 %
Fellesutgifter	5 528	15 456	7 842	3 200	0	2 314	29,5 %
Sektor oppvekst	91 955	89 757	91 456	85 774	-1 800	-499	-0,5 %
Sektor familie og inkludering	57 664	48 632	55 782	54 700	-1 800	-1 882	-3,4 %
Sektor helse og omsorg	100 769	92 126	97 327	98 116	-2 500	-3 442	-3,5 %
Sektor kultur og fritid	10 096	10 149	10 374	9 467	180	278	2,7 %
Sektor plan og utvikling	33 007	30 864	32 803	32 045	0	-204	-0,6 %
	317 460	304 980	314 018	300 321	-5 920	-3 442	-1,1 %
Skatt og finans	-315 401	-292 780	-301 817	-290 002	5 400	13 584	-4,5 %
Investeringer (avskrivninger)	-11 670	-12 200	-12 200	-10 318	0	-530	4,3 %

Totalt har sektorene (inkl. fellesutgifter) overskridelser på 3,4 millioner kr. Ved økonomisk rapportering per 3. kvartal 2018 var årsprognosen et merforbruk på 5,9 millioner kr. Det er forbedring fra siste prognose i sektor oppvekst og kultur og fritid, og forverring innen helse og omsorg. I merforbruket til sektor plan og utvikling ligger framførbart underskudd på selvkostområdene vann og slam.

Samlet har netto driftsutgifter i sektorene inkl. fellesutgifter økt med 17,1 millioner kr fra 2017 til 2018. Det er økning i alle sektorer.

POLITISK STYRING OG ADMINISTRASJON

Politisk styring og administrasjon er i balanse i 2018. Sammenlignet med året før er driftsnivået 1,4 millioner kr høyere, prosentvis tilsvarer dette 8,4 %.

Politisk aktivitet har merforbruk på 0,2 millioner kr, hovedsakelig knyttet til godtgjørelse og tjenestefrikjøp for folkevalgte, som har økt med nærmere 0,4 millioner kr sammenlignet med året før. Kontroll og revisjon har mindreforbruk som følge av lavere ressursbruk i Innlandet Revisjon.

Rådmannens stab har noe merutgifter på lønn, blant annet som følge av økt frikjøp til hovedtillitsvalgt, samt merforbruk på driftsposter. Under rådmannens stab føres Øyer kommunes utgifter til Fellesenhet økonomi og Fellesenhet Skatt og innfordring. I 2018 hadde fellesenhet økonomi et merforbruk som ble dekket inn av alle deltakerkommunene, mens det ble tilbakeført fra fond (tidligere års mindreforbruk) fra Skatt og innfordring.

Fellesenhet Skatt og innfordring er i balanse, etter avsetning til bundne fond med 0,48 millioner kr. Etter vedtak i regional rådmannsgruppe ble det i 2018 foretatt tilbakeføring av tidligere års mindreforbruk til deltakerkommunene på 2 millioner kr.

FELLESUTGIFTER

Fellesutgifter har et positivt avvik på 2,3 millioner kr. Det er budsjettet med 3,0 millioner kr til amortisert premieavvik under fellesutgifter, mens utgiftene er regnskapsført på ansvar 9000 Skatt og finans. Det reelle avviket er derfor et merforbruk på 0,7 millioner kr. Hovedgrunnen til dette er at det i 2018 er foretatt tapsføring på fordringer på 0,5 millioner kr over budsjettet. De andre hovedpostene med merforbruk er lærlingelønn, refusjon fra staten for ressurskrevende brukere (gjelder 2017), utgifter til beredskap, samt lavere fordelte indirekte utgifter til selvkostfunksjonene. Det er positivt avvik på poster som forsikringer, juridisk bistand og konsesjonskraft.

SEKTOR OPPVEKST

Sektor oppvekst har et samla merforbruk på 0,5 millioner kr i 2018, dette utgjør 0,5 % avvik fra justert budsjett. Prognose ved siste rapportering til kommunestyret var merforbruk på 1,8 millioner kr. Sammenlignet med året før er driftsnivået 6,2 millioner høyere, dette tilsvarer 7,2 %.

Merforbruket skyldes i hovedsak merforbruk på de to barneskolene knyttet til elevutfordringer og oppfyllelse av enkeltvedtak. Det er også et merforbruk på fellesutgifter knyttet til enkeltvedtak om spesialpedagogisk hjelp i barnehagene. Det er et lite merforbruk i Mosjordet barnehage knyttet til at ny bemanningsnorm og økningen av plasser for høsten 2018 ikke ble fullfinansiert. Vidarheim barnehage har ikke det samme merforbruket, dette skyldes sykefraværsrefusjoner og vakanse i en 20 % stilling. Merforbruket ble lavere enn prognostisert per 3.kvartal. Det er blant annet på grunn av at antall gjesteelever i andre kommuner har blitt redusert og at mindreforbruket på Øyer ungdomsskole ble betydelig mer enn anslått.

Barnehage

Samlet har barnehagene mindreforbruk, Vidarheim har mindreforbruk på 0,3 millioner kr, mens Mosjordet har et lite merforbruk. Barnehagene fikk økte budsjetttrammer i 2018 for å oppfylle ny bemanningsnorm. Budsjettøkningen tilsvarte ikke fullt ut økningen i lønnsutgifter, men Vidarheim har hatt lønnsbesparelser ved ubesatte stillinger og langtids sykemeldinger. Antall plasser i de kommunale barnehagene ble økt fra høsten, her dekker økte budsjetttrammer og foreldrebetaling den økte aktiviteten.

Skole

Aurvoll og Solvang skole har merforbruk på henholdsvis 0,8 millioner kr og 0,6 millioner kr. Dette skyldes hovedsakelig merforbruk på lønn. Begge skolene har hatt elevutfordringer som har medført behov for ekstra bemanning og det har ikke vært mulig å gjennomføre planlagt reduksjon i bemanning. På Aurvoll var det i tillegg feilbudsjettet IKT-utgifter for 2018 og det er merutgifter til svømmeopplæring. På Solvang er vikarutgifter på SFO en betydelig del av merforbruket.

Øyer ungdomsskole har et mindreforbruk på hele 0,9 millioner kr i 2018. Det ble prognostisert et lite mindreforbruk i rapportering gjennom året, men dette ble betydelig større ved årets slutt, og medførte at sektoren totalt kom bedre ut enn prognosen i 3. kvartal. Avviket skyldes i hovedsak refusjon-

er som ikke har vært budsjettert og besparelse på lønnsutgifter i forbindelse med utdanningspermisjoner.

Fellesutgifter oppvekst

Det er et betydelig negativt avvik på utgifter til spesialpedagogiske tiltak og styrkingstiltak i barnehagene. Dette dekkes langt på vei inn av blant annet mindretgifter ved at sektorlederlønn utgikk fra oktober og refusjoner utover budsjettert på grunn av flere barn enn forutsatt i private barnehager fra andre kommuner. Antallet gjesteelever i andre kommuner har også gått ned og dermed er refusjonen til andre kommuner redusert tilsvarende. Totalt sett et avvik på ca. 0,3 millioner kroner.

SEKTOR FAMILIE OG INKLUDERING

Sektoren har et årsresultat som viser merforbruk på 1,9 millioner kr, tilsvarende 3,4 % avvik fra justert budsjett. Avviket er på nivå med prognosen som er rapportert gjennom året. Gjennom året er sektoren tilført budsjettmidler på 4,8 millioner kr gjennom disponering av integreringstilskudd og 2 millioner kr i økt bevilgning. Sammenlignet med 2017 er driftsnivået i sektoren 5,4 % høyere, dette tilsvarer 3,0 millioner kr.

Avviket i sektoren i 2018 skyldes i all hovedsak utgifter i nye enkeltsaker hvor kostnader ikke var lagt inn i årsbudsjettet. Noe merforbruk innenfor enkelte tjenester er tatt inn ved besparelser og om-disponeringer på andre områder.

Familie

Pga. behov for bistand i form av heldøgns helse- og omsorgstjenester til nye brukere er det påløpt merkostnader i størrelsesorden 1,6 millioner kr innen familietjenester. Dette er etter at kompensasjon fra staten til ressurskrevende brukere er tatt hensyn til. Behov for tiltak/tilbud i dette omfanget var ikke lagt inn i budsjettet for 2018. Utover ekstra kostnader til ressurskrevende brukere er det noe mer og mindre forbruk innenfor ulike tjenester.

NAV

NAV har et merforbruk på ca. 115 000 kr som skyldes utgifter til økonomisk stønad utover det som er budsjettert. Budsjettet er basert på en anslagsbevilgning, da det ikke er mulig å forutsi hvor mange personer som vil ha hjelpebehov og i hvilket omfang. Noen har behov for supplerende stønader i andre inntekter, andre kan i perioder ha økonomisk sosialhjelp som eneste inntektssikring.

Arbeid og aktivitet

Det ble i 2018 fattet vedtak om helse- og omsorgstjeneste i form av tilrettelagt dagtilbud ved arbeid og aktivitet til to nye brukere. Dette utløste behov for en ny stillingsressurs. Tiltaket var ikke lagt inn da budsjett 2018 ble lagt høsten 2017. Utgiftene er delvis kompensert ved omdisponeringer innenfor sektoren. Totalt ble det imidlertid et merforbruk på ca. 200 000 kr.

SEKTOR HELSE OG OMSORG

Samlet har sektoren er merforbruk på 3,4 millioner kr, dette utgjør 3,5 % avvik fra justert budsjett, og er noe høyere enn siste prognose ved økonomisk rapportering. Sektoren har et driftsnivå i 2018 som er 2,7 millioner kr høyere enn året før, dette tilsvarer 2,7 %.

Sektor Helse og omsorg har i 2018 hatt flere utfordringer. Ressurskrevende brukere og flere uforutsigbare endringer gjennom året har ført til stor belastning på personalet og økonomien. Gjennom omorganiseringen og tett oppfølging av tjenestelederne har vi avdekket noe av grunnlaget for utfordringene, og det er gjennomført tiltak som vil få effekt i 2019.

Flere deler av interkommunale samarbeid har gjennomgått endringer også i 2018, noe som har medført mindre forutsigbarhet. Evaluering og tilrettelegging av disse samarbeidene er pågående, og vil på sikt føre til mer forutsigbare løsninger. Det vurderes på nåværende tidspunkt at alle samarbeidene totalt sett er utgiftsbesparende for Øyer kommune.

Stabstjenester

Stabstjenester har merforbruk på 1,5 millioner kr. Utgifter til interkommunal legevakt 2018 er 665 000 kr over budsjett, dette beløpet inneholder 2 avregninger fra 2017. KAD-utgifter for 2018 inneholder korrigerende av kostnader 2017 og er 246 000 kr lavere enn budsjettet. De øvrige overskriddelsene innenfor stabstjenester er knyttet til IKT-utgifter, økte utgifter til Helseregion Sør-Gudbrandsdal vedrørende Miljørettet Helsevern, SU-enheten, avregning kreftkoordinator 2017, prosjekt Gerica 2017 og Frisklivsentralen.

Øyer helsehus har merforbruk på 2,0 millioner kr. I 2018 har pasientene i helsehuset har hatt lengre liggetid enn tidligere, samt at det har vært økt trykk fra sykehuset med flere utskrivningsklare pasienter enn tidligere. Dette har medført at vi har måttet bemanne opp korttidsavdelingen for å ta unna pasienter fra sykehus. Det har gjennom hele året vært ca. 10 pasienter med langtidsvedtak som har ventet på ledig langtidsplass, disse har blitt tatt inn på korttidsavdelingen da det ikke var forsvarlig at de var hjemme. Det har vært behov for å bemanne opp i hjemmetjenesten på natt deler av året grunnet ekstra behov for enkelt beboere. Dette er lønnsutgifter som er belastet Øyer helsehus.

Kjøkken har merforbruk på ca. 250 000 kr. Omlegging av faktureringsprosedyrer har ved en feil gitt inntektssvikt i 2018 som blir fakturert i 2019.

Hjemmetjenesten har merforbruk på 1,4 millioner kr. For 2018 ble det tidlig estimert et merforbruk på ca. 1 million kr. På grunn av fullt belegg på ØHH har det i 2018 vært flere pasienter som har fått langtidsvedtak som har måttet vente hjemme. Dette har ført til behov for mye ekstra innleie. I tillegg ser vi en økt belastning med tanke på turister. Hjemmetjenesten har flere brukere som trenger mye bistand, og samme mengde bistand på helg som på ukedager. Normalt går aktiviteten ned i ferier og på høytidsdager, men hjemmetjenesten må øke aktiviteten da det kommer turister, og flere av disse har til dels store vedtak fra sine hjemkommuner.

Grunnet fullt belegg på ØHH, og påfølgende lite fleksibilitet, har Øyer kommune i 2018 måttet ha flere overliggere på sykehuset enn tidligere. Pasientene har vært for dårlige til å komme hjem med hjemmesykepleie. Samlet sett beløper døgnmulkt til sykehuset seg til ca 385 000 kr i 2018.

Bofellesskap og miljøtjenesten

Året 2018 starta positivt økonomisk for enheten sin del. Innsparinger knytta til BPA-ordning som ikke ble starta opp som planlagt på begynnelsen av året dekket merforbruk i bofellesskap som skyltes nye brukere og endringer i turnus. Det ble tilleggsbevilget 1 million kr til nye brukere i bofellesskap i 3. kvartal. Enheten har et mindreforbruk i 2018 på 1,6 millioner kr, som i sin helhet skyldes BPA-ordning som ikke ble iverksatt.

Helse og forebyggende tjenester

Etter kommunestyrets vedtak om fastleggestruktur ble det tilleggsbevilget 1 million kr i 3. kvartal for å opprettholde og videreføre gjeldende struktur. Enheten har et lite mindreforbruk på ca. 150 000 kr.

SEKTOR KULTUR OG FRITID

Sektor kultur og fritid kan vise til et mindreforbruk på 0,3 millioner kr, noe som utgjør et positivt avvik på hele 2,7 % i forhold til justert budsjett. Resultatet er bedre enn prognosen ved siste rapportering. Mindreforbruket kommer i sin helhet på Ungdomsarbeid og skyldes sparte lønnsmidler ved vakanse i stilling.

Kulturskole har mindreinntekter på brukerbetaling, grunnet færre elever på kor og piano enn budsjettet. Samlet er enheten tilnærmet i balanse.

Bibliotek har noe mindreutgifter på lønn ved å ikke sette inn vikar. Høsten 2018 ble det tilsatt tilkallingsvikar, noe som kan gjøre oss mer robuste. Enheten har merforbruk på IKT-utgifter. Totalt sett balanse.

Allment kulturarbeid

Noen uforutsette utgifter gjennom året, som forsinket el-avregning for 2017 og oppgraderinger idrettshall, spiste opp avsatte midler til effektivisering. Samlet sett balanse.

Ungdomsarbeid har et positivt avvik på 0,3 millioner kr, som skyldes vakanse i aktivitetskoordinatorstillingen i over 3 måneder. Ungdomsklubben måtte holdes stengt i nesten 4 måneder i forbindelse med oppgradering, med påfølgende innsparing.

SEKTOR PLAN OG UTVIKLING

Sektoren har et samla merforbruk på 0,2 millioner kr, 0,6 % i forhold til justert budsjett. I dette resultatet ligger inndekning av framførbart underskudd på selvkostområde plan 2017 på kr 196 712, og nytt framførbart underskudd på vann og slam på kr 382 933.

Eiendom og anlegg inkludert vaktmester- og renholdstjenester

Samlet sett er eiendom, vaktmester- og renholdstjenesten i balanse, sjøl om det er avvik innenfor de enkelte tjenestene.

Energi

Energiutgiftene i kommunen er 0,8 millioner høyere enn budsjettet i 2018. I løpet av året ble alle energiutgifter samlet i sektor plan og utvikling, og energibudsjett overført hit fra de øvrige sektorer. Utgangspunkt for overføringen var energiregnskap 2016 og 2017, samt budsjettet nivå 2018. For 2018 var det satt opp et energibudsjett på 3,7 millioner kr, mens forbruket ble 4,5 millioner kr.

Strømvaregningen viser nedgang i strømforbruk fra 2017 til 2018 på 3,7 % samlet, eksklusive Øyer legesenter. Også når strøm til Øyer legesenter tas med er det nedgang i forbruket på ca. 1 %. Det økonomiske merforbruket tilskrives utelukkende høyere strømpriser.

Kommunalt disponerte boliger

Forvaltning av kommunalt disponerte boliger ble samlet innen sektor plan og utvikling i 2018. Regnskap for året viser mindreforbruk, men det understrekes at vedlikeholdsetterslepet på boligene er betydelig.

Kommunale vegger

Enheten har et merforbruk på nærmere 0,4 millioner kr. Årsaken til dette er en snørik vinter med store brøytekostnader og ekstraordinære teleløsningsproblemer. Avviket har vært prognostisert gjennom året, og forutsatt løst ved omdisponering innenfor sektorens totale budsjetttramme.

Plan, byggesak og oppmåling

Plan, byggesak og oppmåling har et mindreforbruk på 0,7 millioner kr. Hovedårsakene til dette er mindreforbruk på lønn og konsulenttjenester budsjettet til kommunedelplanarbeid pga. forsinket framdrift, inntekter fra avvirkning av kommunal skog og tilbakeføring fra fond fra landbrukskontoret (tidligere års mindreforbruk).

Selvkostområdene

Innenfor vann og avløp er det et framførbart underskudd på i underkant av 0,4 millioner kr i 2018, som gjelder vann og slam. Merforbruk i forhold til budsjett på vann skyldes hovedsakelig økte strøm-utgifter på grunn av høye strømpriser og noe lavere tilknytningsgebyr enn antatt for fritidsboliger, på grunn av seinere framdrift for tilknytning av Musdalseter hyttegrend. Det er ikke tilstrekkelige midler på vannfond til å dekke merforbruket i 2018. På slam er det et mindre framførbart underskudd som skyldes at gebyrinntekter tas inn jevnt over to år, mens det utføres tømning med noe ulikt omfang, tømning gjennomføres hovedsakelig annethvert år på Tretten og i Øyer.

Avløp har et mindreforbruk på ca. 0,6 millioner kr som følge av større aktivitet og høyere gebyrinntekter enn planlagt, spesielt knyttet til hyttebygging. Mindreforbruket er avsatt til selvkostfond.

Reguleringsplan har merinntekter på 0,2 millioner kr i 2018 som følge av antall utarbeidede reguleringsplaner. Dette er ikke avsatt til fond, pga. framførbart underskudd i 2017. Byggesak har noe lavere gebyrinntekter enn budsjettet i 2018, og tilsvarende økt bruk av selvkostfond, det samme gjelder kart- og delingsforretninger.

INVESTERINGSREGNSKAP 2018

Investeringsregnskap 2018 avsluttes i balanse.

Kommunens samlede investeringer i anleggsmidler er 43,9 millioner kr, og det er brukt 34,4 millioner kr i lånemidler, herav 8,6 millioner kr til startlån. Regnskapsskjema 2B viser samtlige investeringsprosjekter, og finansieringen framgår av regnskapsskjema 2A. Note nr. 16 til årsregnskapet inneholder en oversikt over vesentlige investeringer i 2018.

VESENTLIGE AVVIK I INVESTERINGSREGNSKAPET

Tall i 1000 kroner	Regnskap 2018	Regulert budsjett 2018	Opprinnelig budsjett 2018	Regnskap 2017
FINANSIERINGSBEHOV				
Investeringer i anleggsmidler	43 899	33 582	35 180	25 702
Utlån og forskutteringer	8 647	10 000	10 000	10 183
Kjøp av aksjer og andeler	11 804	11 805	1 050	1 008
Avdrag på lån	3 353	1 000	0	3 947
Dekning av tidligere års udekket	6 211	6 211	0	7 033
Avsetninger	72	0	0	3 371
Årets finansieringsbehov	73 987	62 598	46 230	51 244
FINANSIERING				
Bruk av lånemidler	-34 367	-38 062	-30 821	-24 095
Inntekter fra salg av anleggsmidler	-2 304	-2 160	-8 750	-10 863
Tilskudd til investeringer	-7 461	0	0	0
Kompensasjon merverdiavgift	-2 550	-4 508	-3 859	-2 206
Mottatte avdrag på utlån og refusjoner	-21 049	-12 066	0	-11 410
Andre inntekter	-380	0	0	-539
Sum eksternt finansiering	-68 111	-56 796	-43 430	-49 113
Overført fra driftsregnskapet	-1 800	-1 800	-2 800	-450
Bruk av avsetninger	-4 076	-4 002	0	-1 681
Sum finansiering	-73 987	-62 598	-46 230	-51 244
Udekket / Udisponert	0	0	0	0

Investering i anleggsmidler

Det legges årlig fram sak for kommunestyret i desember for justering av investeringsbudsjettet. Formålet er at årsbudsjettet skal være mest mulig realistisk i forhold til kommunens investeringsutgifter og -inntekter. Det vil likevel ikke være mulig å korrigere budsjettet slik at det fullt ut samsvarer med de faktiske utgiftene, som følge av usikkerhet knyttet til framdrift på prosjektene. Kommunens egne investeringsprosjekter er i all hovedsak innenfor justert budsjetttramme for året, flere har forsinket framdrift og vil komme til utførelse i 2019.

Innenfor selvkostinvesteringer er det regnskapsført utgifter på 5,8 millioner kr til to prosjekter som i sin helhet dekkes inn gjennom anleggsbidrag. Disse prosjektene er ikke budsjettet.

Justeringsavtaler er utgiftsført under investeringer i anleggsmidler med totalt 7,9 millioner kr i 2018, disse er ikke budsjettet.

Korrigert for justeringsavtaler og utbyggingsavtaler med anleggsbidrag er totale investeringer i anleggsmidler om lag 3,5 million lavere enn budsjettet i 2018.

Avdrag på lån

Ekstraordinære avdrag på husbanklån er ikke budsjettet, da disse er vanskelig å forutsi. Når lånetakere foretar ekstraordinær innbetaling på startlån er kommunen pliktig å nedbetale på kommunens lån til Husbanken.

Salgsinntekter og tilskudd til investeringer

Inntekter fra salg av anleggsmidler er i henhold til nedjustert budsjett. Under tilskudd til investeringer er inntektsføring av justeringsavtalene.

Mottatte avdrag på utlån og refusjoner

Herunder er inntektsført innfrielse av ansvarlig lån til Eidsiva Energi, i henhold til egen sak og regulert budsjett. Merinntekter på 9,0 millioner kr gjelder hovedsakelig refusjon vedrørende utbyggingsavtaler (anleggsbidrag), samt avdrag og ekstraordinære avdrag startlån.

Bruk av lånemidler og kompensasjon merverdiavgift

Kompensasjon merverdiavgift ble justert ned for lite i desembersaken. Bruk av lån er 3,7 millioner lavere enn budsjettet.

ØKONOMISK ANALYSE

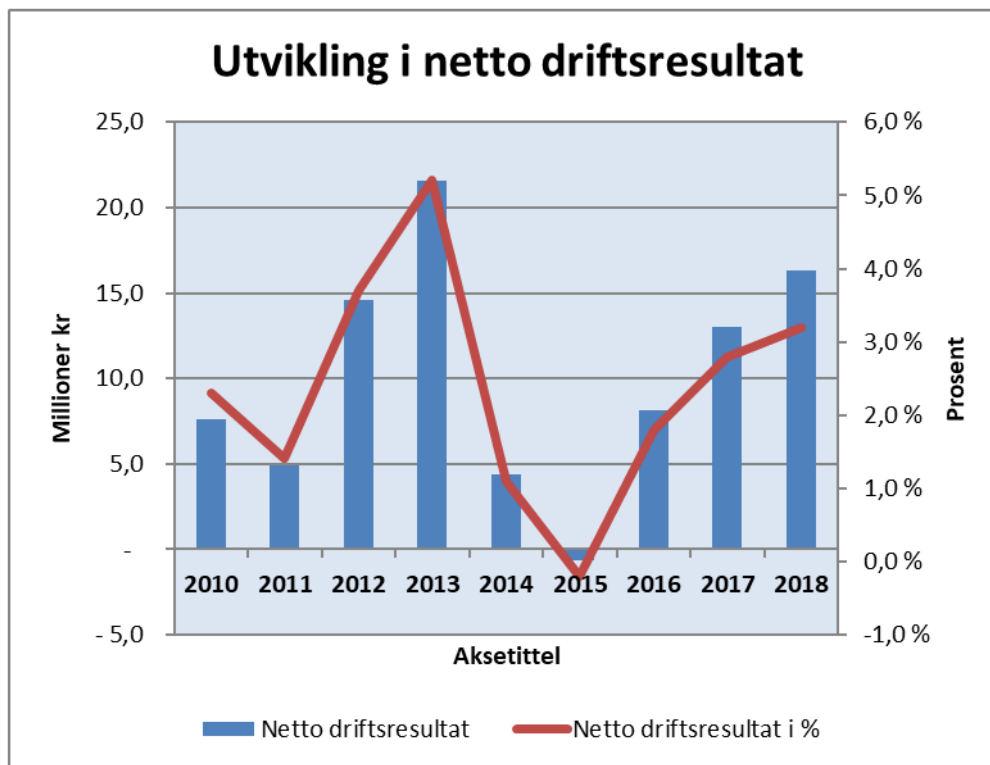
UTVIKLING NETTO DRIFTSRESULTAT

Følgende tabell viser utviklingen av netto driftsresultat i Øyer i perioden 2012-2018.

År	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012
Resultat (mer/mindreforbruk)	-9 600	-6 600	0	4 000	0	0	0
Netto driftsresultat	-16 300	-13 000	-8 100	700	-4 400	-21 600	-14 600
Netto driftsresultat %	3,2	2,8	1,8	-0,2	1,1	5,2	3,7
Premieavvik	-5 100	-3 800	-3 100	400	-6 300	-600	-6 700
Investeringsmva ført i drift	0	0	0	0	0	-1 516	-4 042
Korr. netto driftsresultat %	2,2	2,0	1,1	-0,1	-0,5	4,7	1,0

Netto driftsresultat er det viktigste resultatbegrepet for kommunen, og viser hva som er igjen av løpende driftsinntekter til avsetninger og investeringer når løpende driftsutgifter og renter og avdrag er dekket. Det er flere forhold som gjør at netto driftsresultat er noe unyansert og ikke fanger opp alle viktige forhold. I tabellen over er det korrigert for årets premieavvik pensjon. I 2018 har Øyer kommune positivt premieavvik (utsatt utgiftsføring), noe som fører til at korrigert netto driftsresultat er noe lavere enn det ukorrigerede.

Følgende illustrasjon viser utviklingen av netto driftsresultat i millioner kr og netto driftsresultat i prosent over tid. Begge disse har hatt en jevn positiv utvikling fra 2016 til 2018.

Et netto driftsresultat over tid på minst 1,75 % anses som nødvendig for å ha en økonomi som er bærekraftig. I de tre siste regnskapsårene har Øyer hatt netto driftsresultat på dette nivået, i 2018

godt over. Gjennomsnittlig netto driftsresultat for kommunene i Oppland og i landet utenom Oslo for 2018 (2017) var henholdsvis 1,1 % (2,8 %) og 2,1 % (3,7 %)¹.

I 2018 er også korrigert netto driftsresultat over anbefalt nivå og kommunens egen målsetting. Dette er positivt, og helt nødvendig for å skape en robust økonomi og skaffe kommunen handlingsrom framover.

UTVIKLING LIKVIDITET

Likviditet omhandler kommunens evne til å betale sine løpende betalingsforpliktelser ved forfall. Soliditet sier noe om evnen til å tåle tap. En rimelig fordeling av finansieringen av investeringer mellom egen- og fremmedkapital er viktig for å sikre en sunn kommuneøkonomi. Tabellen nedenfor viser utviklingen over tid for nøkkeltall² som er viktige for å vurdere kommunens likviditet og soliditet.

Nøkkeltall	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012
Likviditetsgrad 1	1,6	1,3	1,1	0,9	1,5	1,2	1,2
Likviditetsgrad 2	1,4	1,2	1,0	0,8	1,3	1,1	1,1
Arbeidskapital i mill kr.	103,9	83,6	60,2	29,1	78,9	50,0	46,8
Arbeidskapital i % av driftsinntekter	20,4	17,7	13,4	6,8	19,2	4,7	2,7
Egenkapitalprosent	26,7	25,0	23,6	20,4	18,9	19,4	20,6
Disposisjonsfond i % av driftsinntekter	6,8	4,4	3,8	3,7	4,6	4,0	4,8

EGENKAPITALPROSENT

Egenkapitalprosenten gir informasjon om hvor stor andel av kommunens samlede eiendeler som er finansiert med egenkapital, og sier noe om kommunens soliditet. Jo høyere egenkapitalprosent, desto bedre soliditet. Normtall på egenkapitalprosent er minst 30 %, og Øyer kommune nærmer seg nå dette nivået.

DISPOSISJONSFOND I % AV DRIFTSINNTEKTER

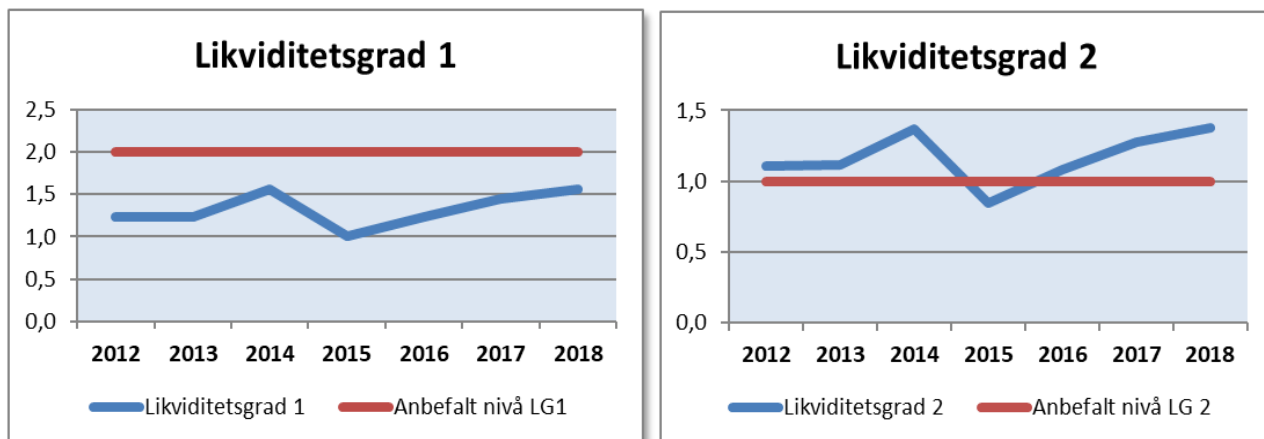
Disposisjonsfond i % av driftsinntekter er en av de vedtatte økonomiske handlingsreglene for kommunen og er nærmere omtalt i tidligere avsnitt. Fra 2017 til 2018 har disposisjonsfond i prosent av driftsinntekter økt fra 4,4 % til 6,8 %. Øyer ligger fortsatt på et for lavt nivå, men økningen gjennom 2018 har vært høyere enn planlagt, noe som er svært positivt. I 2018 er Opplandsgjennomsnittet på 10,9 %, mens landsgjennomsnittet ligger på 10,7 %. Det er nødvendig å fortsette og bygge opp disposisjonsfondet i kommunen i årene framover.

LIKVIDITETSGRAD

Det er ulike indikatorer som sier noe om nivået på kommunens likviditet. Under er grafisk framstilt likviditetsgrad 1 og likviditetsgrad 2, som bør ligge over henholdsvis 2 og 1.

¹ Alle KOSTRA-tall for 2018 er foreløpige, de endelige tallene foreligger ikke før 15.6.2019.

² For å få fram de reelle tallstørrelsene er det ved beregning av nøkkeltallene foretatt omgruppering av en del tall i balanseregnskapet, eksempelvis er avdrag 2018 flyttet fra langsiktig til kortsiktig gjeld og bundne driftsfond er flyttet fra egenkapital til gjeld

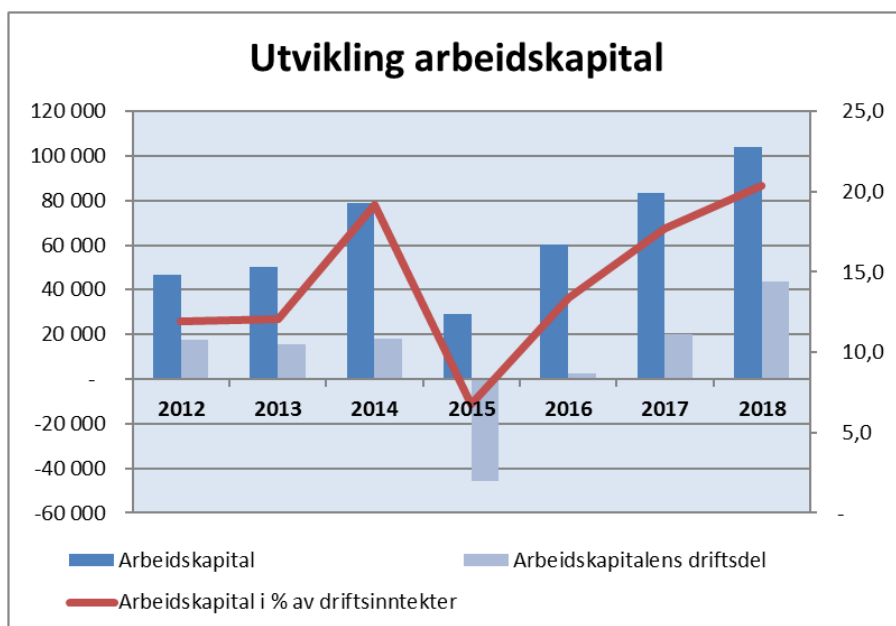

Likviditetsgrad 1 ser på forholdet mellom omløpsmidler (bankinnskudd, kortsiktige fordringer og premieavvik) og kortsiktig gjeld. Øyer har hatt en positiv utvikling fra 2016, som fortsetter i 2018, men ligger fortsatt noe under anbefalt nivå. Likviditetsgrad 2 ser på kommunens mest likvide midler i forhold til kortsiktig gjeld. Etter et for lavt nivå i 2015, ligger kommunen over anbefalt nivå her.

ARBEIDSKAPITAL

Grafen under viser utvikling i arbeidskapital, arbeidskapitalens driftsdel og arbeidskapital i % av driftsinntekter. Alle disse tre viser positiv utvikling de siste tre årene og gjennom 2018.

Arbeidskapital sier noe om kommunens evne til å betale løpende forpliktelser. Den består av omløpsmidler fratrukket kortsiktig gjeld. I omløpsmidler ligger bankinnskudd, kortsiktige fordringer, samt premieavvik pensjon. Arbeidskapitalen bør være positivt.

Arbeidskapitalens driftsdel, der ubrukte lånemidler og bundne driftsfond er trukket fra, bør også være positiv. Negativ arbeidskapital er tegn på svak likviditet. Øyer har positiv utvikling også i 2018.

Per 31.12.2018 har Øyer kommune plassert alle sine likvide midler i bank.

KORTSIKTIG GJELD OG FORDRINGER

Kommunens kortsiktige gjeld er på 81,5 millioner kr ved utgangen av året, dette er en økning på 8,8 millioner kr fra året før.

Øyer kommune har i regnskapet for 2018 bokført tap på fordringer med 123 000 kr. Det ble i tillegg avsatt 635 000 kr til tapsføring etter gjennomgang av kommunens utestående fordringer.

UTVIKLING LÅNEGJELD

Tabellen nedenfor viser utvikling i netto kapitalkostnader og total lånegjeld pr utgangen av de siste sju årene. Renteinntekter er inkl. renteinntekter av ansvarlig lån Eidsiva Energi AS.

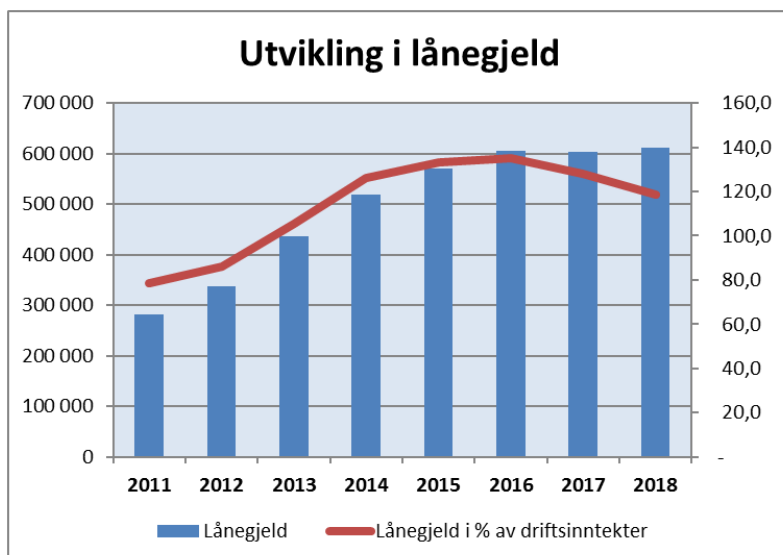
	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012
Betalte avdrag	25 099	24 095	23 919	24 193	17 484	14 228	12 455
-mottatte avdrag	0	0	0	0	0	0	0
Netto avdrag	25 099	24 095	23 919	24 193	17 484	14 228	12 455
Betalte renter	12 479	12 952	14 347	14 172	13 749	12 089	11 243
-renteinntekter	1 737	1 493	1 295	1 857	2 372	2 301	1 618
Netto renter	10 742	11 459	13 052	12 315	11 377	9 788	9 625
Sum kapitalutgifter	35 841	35 554	36 971	36 508	28 861	24 016	22 080
Lånegjeld per 31.12	611 344	604 069	605 881	570 337	519 722	436 603	338 003

Kommunen har per 31.12.2018 en total lånegjeld på 611,3 millioner kr inkludert finansielle leasing-avtaler. Dette er en økning på 7,3 millioner kr i forhold til lånegjeld per 31.12.2017, tilsvarende en økning på 1,2 %. Økningen er lavere enn prognoser i budsjett og økonomiplan, noe som skyldes utsatt framdrift på planlagte investeringer. De siste fem årene har kommunens totale lånegjeld økt med 175 millioner kr, dette er en økning på 40,0 %.

Økt lånegjeld medfører at en større andel av driftsbudsjettet bindes opp i renter og avdrag, og det økonomiske handlingsrommet reduseres. Framtidig rentenivå vil ha stor betydning for hvor belastende gjeldsnivået blir i årene framover og er en vesentlig risikofaktor for kommunen.

Av total lånegjeld var 44 % bundet til fastrente ved utgangen av året, mens 56 % av lånegjelden hadde flytende rente per 31.12.2018. Andelen flytende rente er økt gjennom året, fra 51 % ved utgangen av 2017. Gjennomsnittlig rente for kommunens låneportefølje ved utgangen av året var 2,16 %, mot 1,68 % på samme tidspunkt året før. For ytterligere detaljer vises til note 9 og 10 i regnskapet og til finansrapporten for året.

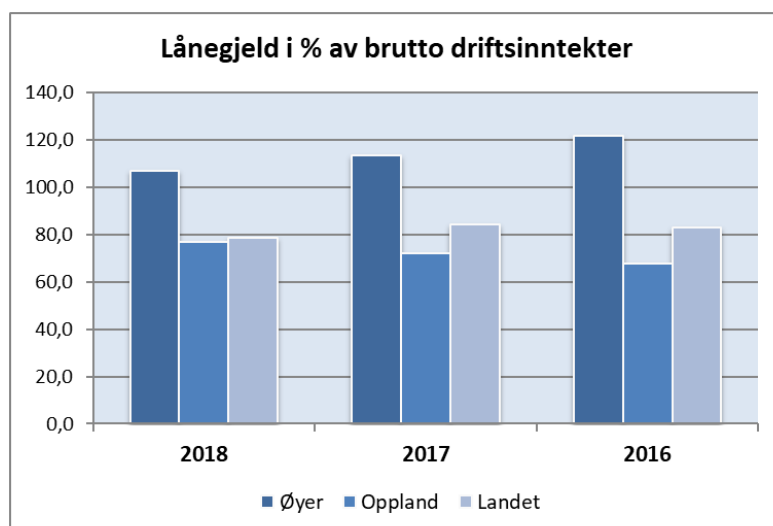
Gjeldsnivået er fortsatt høyt i kommunen, og Øyer er i en situasjon der det må betales minimums-avdrag, noe som vil fortsette i nåværende økonomiplanperiode.

Illustrasjonen viser utviklingen av samlet lånegjeld i Øyer kommune i perioden 2012-2018.

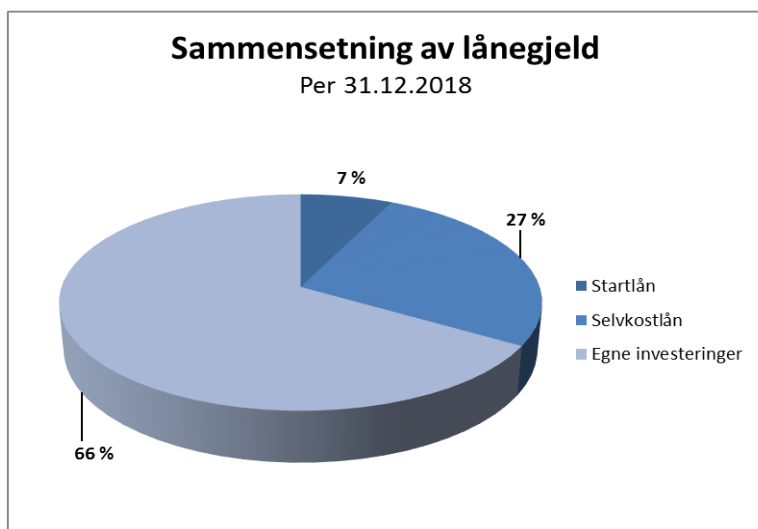
Samlet lånegjeld øker med 7,3 millioner kr i løpet av 2018, mens lånegjeld sett i forhold til driftsinntekter reduseres fra 2017 til 2018 pga. økt inntektsnivå.

Illustrasjonen viser utvikling av lånegjeld i % av brutto driftsinntekter de siste tre årene for Øyer, Oppland og landet utenom Oslo. Øyer ligger på et høyt nivå, men utviklingen er i svak positiv retning, gjennom redusert nivå fra 2016-2018.

SAMMENSETNING AV LÅNEGJELD

Kommunens lån er tatt opp til investeringer innen selvkostområdene vann og avløp, startlån som videreformidles, samt lån til ordinære kommunale formål. De to første formålene er i hovedsak selvfinansierende og påvirker i mindre grad kommunens drift. I tillegg er deler av kommunens egne investeringer finansiert gjennom rentekompensasjonsordninger. Det vises til note 9 i regnskapet som viser fordelingen av den langsiktige lånegjelda ved utgangen av 2018, samt følgende figur.

Andel lån til selvkostområder er oppgitt som andel av kommunens samlede lånegjeld.

PENSJONSFORPLIKTELSE

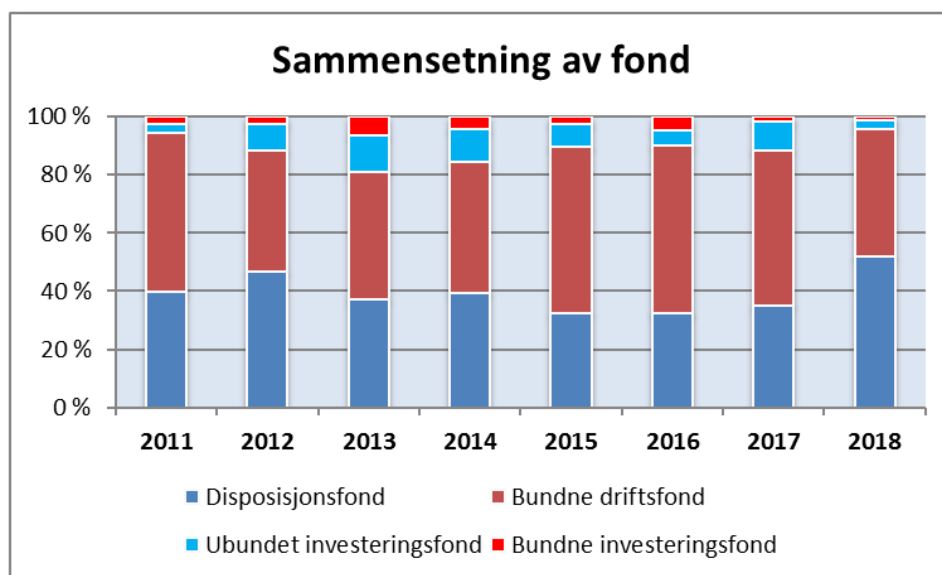
Øyer kommune har per 31.12.2018 en bokført netto pensjonsforpliktelse på totalt 68,5 millioner kr som er ført under langsiktig gjeld. Det har vært en nedgang i netto pensjonsforpliktelse på 22,3 millioner kr i forhold til 31.12.2017. Det vises til note nr. 3 til regnskapsdokumentet som omhandler pensjonsforpliktelser.

UTVIKLING FOND

Tall per 31.12	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012
Disposisjonsfond	34 888	20 930	16 968	16 023	19 123	16 775	18 718
Bundne driftsfond	29 447	32 031	30 152	28 077	21 644	19 522	16 724
Ubundet investeringsfond	2 007	5 937	2 565	3 912	5 538	5 642	3 647
Bundne investeringsfond	983	983	2 530	1 248	2 058	2 991	956
Sum fond	67 325	59 881	52 215	49 260	48 363	44 930	40 045

Tabellen over viser utvikling og sammensetning av kommunens fondsmidler. Totalt sett er det en jevn økning i fondsbeholdning fra 2012. Disposisjonsfond er økt med 14,0 millioner kr i løpet av 2018, dette er en økning på hele 66,7 %. Bundne driftsfond er redusert med 2,6 millioner kr det siste året. Av bundne driftsfond utgjør selvkostfond for vann og avløp, byggesak og kart og oppmåling og renovasjon 58,9 % per 31.12.2018, dette er en liten reduksjon i andelen fra året før. Ubundet investeringsfond er redusert med 3,9 millioner kr gjennom siste regnskapsår. Det er positivt med en så sterk utvikling av kommunens disposisjonsfond.

Sammensetning av fond er vist grafisk under.

ØKONOMISKE NØKKELTALL FRA KOSTRA-STATISTIKKEN

Tallene i tabellen er hentet fra SSB, ureviderte tall per 15.3.2018, endelige KOSTRA-data for 2017 og 2016. Tallene er kommentert i teksten tidligere i dette kapitlet.

	Øyer kommune			Gj.snitt Oppland			Landsgjennomsnitt u/Oslo		
	2018	2017	2016	2018	2017	2016	2018	2017	2016
Netto driftsresultat i % av sum driftsinntekter	3,4	2,9	1,7	1,1	2,8	3,7	2,1	3,7	4,1
Netto finans og avdrag i % av brutto driftsinntekter	4,9	5,1	5,3	3,4	3,2	3,1	3,6	3,5	3,4
Skatteinntekter i % av brutto driftsinntekter	29,2	29,6	29,1	28,1	27,6	27,5	33,6	33,2	33,6
Rammetilskudd i % av brutto driftsinntekter	26,9	27,9	28,8	32,3	33,2	33,8	30,4	30,5	31,1
Netto driftsutgifter per innbygger (i 1000 kr)	69,6	64,0	61,7	62,7	60,1	57,0	59,8	57,1	54,4
Disposisjonsfond i % av brutto driftsinntekter	6,8	5,0	4,4	10,9	10,1	8,0	11,0	9,9	8,0
Netto lånegjeld i % av brutto driftsinntekter	106,9	113,6	121,8	79,4	72,1	67,9	86,6	84,5	83,1

OPPSUMMERING ØKONOMI

Nøkkeltallene og analysen av disse viser en positiv utvikling i Øyer kommunes økonomiske situasjon i løpet av 2018. For tredje år på rad har kommunen et netto driftsresultat som tilsvarer anbefalt nivå og kommunens egne målsettinger, i 2018 er resultatet også over dette nivået. I 2018 ligger også korrigert netto driftsresultat over anbefalt nivå. Øyer ligger over både gjennomsnittet for Opplandskommunene og landsgjennomsnittet på netto driftsresultat i 2018.

Driftsregnskap for 2018 er avlagt med et samla mindreforbruk på 9,6 millioner kr. Dette er et langt bedre resultat enn budsjettert, hovedsakelig på grunn av høye skatteinntekter, eiendomsskatt, ekstraordinært utbytte og pensjon. Skatteinntekten i kommunen har vært på et høyt nivå i 2018, og det kan ikke påregnes tilsvarende økning framover. For 2018 ble eiendomsskatt i kommunen skrevet ut etter nytt takstgrunnlag, dette medførte økt inntektsnivå. I forbindelse med konvertering av ansvarlig lån til Eidsiva Energi mottok kommunen ekstraordinært utbytte i 2018. Det er derfor flere ulike og ekstraordinære forhold som har ført til et årsresultat som er bedre enn forventet.

Rådmannen tilrår at deler av mindreforbruket avsettes til pensjonsfond, mens resterende tilføres kommunens disposisjonsfond. I opprinnelig budsjett 2018 var det budsjettert med avsetninger til disposisjonsfond på 9,2 millioner kr, gjennom året er det avsatt 15,8 millioner.

I økonomiplan 2018-2021 ble det vedtatt fire økonomiske handlingsregler for Øyer kommune, og målsettingene for året 2018 oppnås på tre av fire. Det er fortsatt grunn til å understreke at sjøl etter tre år med netto driftsresultat på anbefalt nivå, og høyere avsetning til disposisjonsfond enn planlagt i økonomiplanen, er Øyer kommune under målet om et disposisjonsfond på 10 % av kommunens driftsinntekter. Å nå dette målet er helt nødvendig for å sikre bærekraftig økonomi framover.

Nivå på lånegjeld, særlig med tanke på forventet renteoppgang over tid, er en av de viktigste faktorene som vil utfordre kommunens driftsbudsjett i årene fremover. Renteoppgang er en risiko for kommunen framover på grunn av nivået på lånegjelden. En forpliktelse om begrensning av rente- og avdragsbelastningen i forhold til brutto inntekter er fortsatt helt nødvendig, dette oppnås ved lavere investeringsnivå og/eller økt egenfinansiering av investeringer.

Sektorene har i større grad enn de seinere årene tilpasset driften til sine økonomiske rammer, og regnskapsresultatet avviker ikke betydelig fra økonomirapportering til kommunestyret 3. kvartal. De områdene som har negative avvik i 2018 er i hovedsak knyttet til enkeltsaker og rettighetsbaserte tjenester som ikke har vært mulig å forutsi. Å styrke disposisjonsfond og robustheten i Øyer kommunes økonomi er nødvendig for å håndtere disse utfordringene i årene framover.

LIKESTILLING, DISKRIMINERING OG TILGJENGELIGHET

LIKESTILLING

Kjønnsforskjeller generelt

Øyer kommune har stor overvekt av kvinnelige tilsatte totalt sett, og spesielt i de lavest lønnede yrkene. Kvinner arbeider også deltid i mye større grad enn menn. (Kilde: Kommunens lønns- og personalsystem).

Kjønn representert i ulike stillingskategorier

Begge kjønn er representert i nesten alle stillingskategorier. I lederstillinger (dvs. i kommuneledelsen og blant enhetslederne og avdelingsledere) er forholdet kvinner/menn svært likt, selv om det er forholdsmessig flere menn jo høyere stilling. I andre stillingskategorier er det ensidig eller svært skjev fordeling mht. kjønn. Barnehagetilsatte, renholdere, administrativt personell, og sykepleiere og øvrige tilsatte i helse og omsorg har svært stor overvekt av kvinner. Vaktmestere omfatter kun menn. Overvekten av menn blant ingeniører/innenfor teknisk administrasjon eksisterer fortsatt, men her øker kvinneandelen stadig og utgjør nå rundt 40 %. Vel 27 % av lærerne er menn, dette varierer mellom skolene fra vel 17 % til rundt 41 %. (Kilde: Kommunens lønns- og personalsystem).

Lønnsforskjeller mellom kvinner og menn

Der det er ansatte av begge kjønn innenfor samme stillingsgruppe, som for eksempel ingeniører og lærere, er lønna lik, uavhengig av kjønn. Blant fagarbeidere finner vi de største lønnsmessige forskjellene, og kvinnelige tilsatte har et lavere lønnsnivå enn menn. (Kilde: Kommunens lønns- og personalsystem).

Likestillingstiltak

Det er ikke satt spesielle tiltak på dagsorden, men følgende omtale er del av *Øyer kommunes Arbeidsgiverstrategi*:

«Øyer kommune skal sikre like rettigheter for alle ansatte. Likestillingsloven sikrer like muligheter og like rettigheter for alle, uavhengig av kjønn, etnisitet, religion, livssyn, funksjonsnedsettelse, seksuell orientering, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk, alder og andre vesentlige forhold ved en person.»

Heltidskultur – også kultur for likestilling

Heltidserklæringen er avtalt for perioden 2018 – 2020, og de sentrale partene har forpliktet seg til forsterket innsats for heltid i kommunene. Det er igangsatt et arbeid om heltidskultur i Øyer, der det praktiske arbeidet stoppet opp noe i 2018 på grunn av omorganisering og lederskifter. Arbeidet gjenopptas i 2019 med kartlegging og forankring, videre skal heltidskulturen innarbeides i rekruttering og kompetanseutvikling.

I den hensikt å nå fram til alle deltidsansatte som ønsker utvidelse av sitt arbeidsforhold iht. HTA § 2.3.1, utlyses som hovedregel alle ledige stillinger i Øyer kommune først internt, før de evt. lyses ut offentlig. Dette er et ledd i arbeidet for å øke gjennomsnittlig stillingsstørrelse i kommunen, og for heltidskultur. Denne praksisen innebærer også et likestillingsperspektiv, idet kvinner i større grad arbeider deltid enn menn, og i mindre stillingsstørrelser enn deltidsarbeidende menn.

DISKRIMINERING OG TILGJENGELIGHET

Ved revisjon av kommuneplanens samfunnsdel (vedtatt i 2014) ble de tre temaene barn og unge, folkehelse og universell utforming gjort til gjennomgående tema i planen, og kommunes øvrige planverk.

Det skal legges til rette for samfunnsdeltakelse for alle, uavhengig av funksjonsevne. I Øyer kommune ivaretas tilgjengelighet for alle ved universell utforming i alle sammenhenger, så vel når det gjelder bygninger som IKT og informasjonsarbeid. Kommunens inter- og intranettsider oppdateres fortløpende iht. Direktoratet for forvaltning og IKT sine kvalitetskriterier, som dreier seg om tilgjengelighet, brukertilpasning og nyttig innhold. Det arbeides kontinuerlig for å øke bevisstheten i kommuneorganisasjonen på dette feltet.

ETIKK OG INTERNKONTROLL

I henhold til kommunelovens § 23 skal rådmannen påse at administrasjonen drives i samsvar med lover, forskrifter og overordnede instruksjoner, og at den er gjenstand for betryggende kontroll.

Politisk reglementshefte ble etter forberedelse av en politisk styringsgruppe vedtatt i kommunestyret i mars 2015. Inkludert i dette arbeidet var en fullstendig gjennomgang av delegeringsreglementet, der det ble tatt stilling til myndighetsplassering for alle aktuelle lovbestemmelser mellom kommunestyret og øvrige politiske utvalg og mellom kommunestyret og rådmannen. Etter vedtak av delegeringsreglementet i mars 2015 er mange lover endret, i tillegg er kommunens administrative organisering endret to ganger (fra 1.1.2016 og fra 1.1.2019). Høsten 2017 ble arbeidet med ny gjennomgang av delegeringsreglementet startet opp. Et politisk saksutvalg opprettet i kommunestyret 28.9.2017 skal innstille nytt delegeringsreglement overfor kommunestyret i 2019. Saksutvalget skal også foreslå endringer i politisk reglementshefte.

Arbeidet med Øyer kommunes arbeidsgiverstrategi ble vedtatt i kommunestyret i januar 2018. Som en oppfølging av dette ble en rekke dokumenter og retningslinjer revidert i 2018, blant annet lønns-politisk plan, permisjonsreglementet, rutiner for varsling av kritikkverdige forhold og overordnet rutine for forebygging og håndtering av vold og trusler mot ansatte. En arbeidsgruppe har jobbet med etiske retningslinjer for folkevalgte og tilsatte i løpet av høsten 2018, og dette har også vært tema i saksutvalg for politisk organisering. Det forventes at etiske retningslinjer for folkevalgte og tilsatte i Øyer kommune vedtas mars/april 2019.

I 2018 er det gjennomført vernerunder der det ble gjort en helhetlig risikovurdering av arbeidsstedene, som deretter ble sammenstilt på kommunenivå. Nødvendige oppfølgende tiltak er planlagt eller utført.

Alle tjenesteledere har fått en gjennomgang av overbygningen for internkontroll i kommunen. Overbygningen følger COSO-modellen, et anerkjent, internasjonalt rammeverk for arbeid med internkontroll. Rammeverket beskriver fem gjensidig avhengige og likeverdige deler av et internkontrollsystem. Disse er et godt kontrollmiljø, risikovurderinger med jevnlig utførte risikoanalyser og rapportering, etablering og gjennomføring av aktuelle kontrolltiltak, god kommunikasjon og informasjon og aktiv

overvåkning fra ledelsens side. Det er mange tiltak innenfor hver av de fem delene. Arbeid med rutiner og prosedyrer for oppfølging har vært på dagsorden i året som har gått, og dette følges opp videre. Det er ansatt en kvalitetsrådgiver/systemkoordinator i full stilling for å ivareta kommunens internkontrollsystem TQM, samt for å være hjelp og støtte for kommunens ledere i internkontrollarbeidet. Dette er et samarbeid mellom Øyer, Gausdal og Lillehammer kommune og kostnadene er fordelt etter antall innbyggere. Vedkommende har sitt arbeidssted i Lillehammer kommune.

Nye personvernregler ble vedtatt av EU i 2016. Som følge av dette er det vedtatt ny personopplysningslov i Norge. Den ble gjeldende fra sommeren 2018. Det nye regelverket har spesifikke krav til håndtering av personopplysninger, ett av dem er av alle kommuner og fylkeskommuner må ha personvernombud. Det er ansatt en person i full stilling som skal ha denne rollen for Øyer, Gausdal, Lillehammer og Ringebu kommune. Vedkommende har sitt arbeidssted i Lillehammer kommune. Styringssystem for informasjonssikkerhet i Øyer kommune ble utarbeidet i 2018.

OVERSIKT OVER TILSYN OG FORVALTNINGSREVISJONSPROSJEKTER I 2018

TILSYN

Sektor	Tilsynsmyndighet Type tilsyn	Tidspunkt
Familie og inkludering	Arbeidstilsynet Tilsyn vold og trusler – barneverntjenesten	April 2018
	Arbeidstilsynet Tilsyn vold og trusler – psykisk helse og rus	April 2018
Familie og inkludering	Fylkesmannen Stikkprøvetilsyn – NAV	April 2018
Helse og omsorg	Arbeidstilsynet Tilsyn vold og trusler – ØHH	Mars 2018
	Arbeidstilsynet Tilsyn vold og trusler – Bofelleskap og Miljøtjenesten	Mars 2018
Helse og omsorg	Fylkesmannen Tilsyn på tvangsvedtak – Bofelleskap og Miljøtjenesten (Øvregate bofelleskap)	Mars 2018
Plan og utvikling	Mattilsynet Tilsyn ved vannverkene i Øyer og på Tretten	September 2018

	Lillehammer Region brannvesen Branntilsyn – Hippodromen, Stav ridehall	Mars 2018
	Lillehammer Region brannvesen Branntilsyn – Mosjordet barnehage	August 2018
	Lillehammer Region brannvesen Branntilsyn - Øyer rådhus	September 2018
	Gudbrandsdal Energi Nett El-tilsyn – ØHH	Mai 2018
	Gudbrandsdal Energi Nett El-tilsyn – Tretten kontorbygg og Tretten samfunnshus	November 2018

FORVALTNINGSREVISJONSPROSJEKT OG SELSKAPSKONTROLL

- Revisjonsrapport «Forsvarlig utredning – leie av lokaler til legekantor m.v.»
- Forvaltningsrevisjonsrapporten «Landbrukskontoret i Lillehammer-regionen»
- Forvaltningsrevisjon «Kommunalt psykiatri- og rusarbeid» - pågår

EIERSKAP

Øyer kommune har eierinteresser i 14 selskaper, fordelt på ti aksjeselskaper og fire interkommunale selskaper. Det er etablert åtte enheter/samarbeidsordninger med hjemmel i kommunelovens § 28-1b (delegert myndighet til vertskommunen). Kommunestyret vedtok i K-sak 56/18 den 9. ordningen, interkommunal barnevernsvakt, som trådte i kraft 1.1.2019. Kommunen deltar i fire enheter/samarbeidsordninger med hjemmel i kommunelovens § 27 (eget styre). Kommunen er engasjert i fire samvirkeforetak/andelslag og er medlem/deltar i diverse organisasjoner og nettverk.

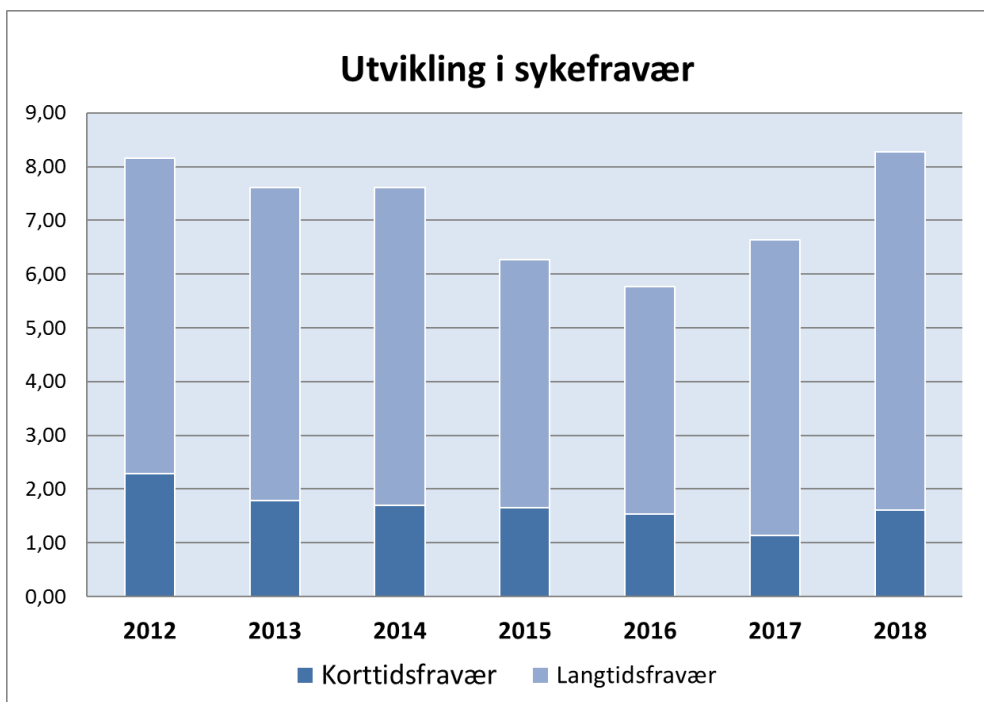
I note til regnskapet framgår aksjer og andeler i selskaper bokført som anleggsmidler, det vil si eierdeler bestemt for varig eie eller bruk. Det opplyses i tillegg om vesentlige endringer i løpet av året.

Kommunens eierpolitikk 2016-2019 ble vedtatt i kommunestyret 25.8.2016 (KST-sak 72/16). Eiermeldingen 2018 ble behandlet i K-sak 116/18, møte 13.12.2018.

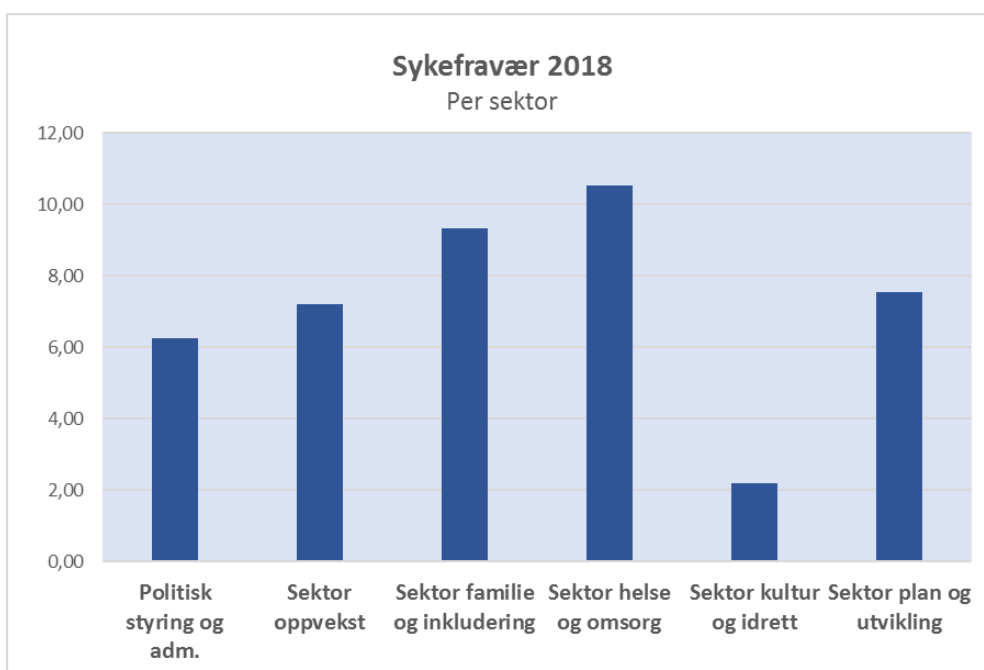
SYKEFRAVÆR

Sykefraværet i 2018 var vesentlig høyere enn de foregående årene. Vi må tilbake til 2012 og tidligere for å finne sykefravær på samme nivå som i 2018. Det er spesielt langtidsfraværet i 2018 som er høyere enn de foregående årene. Korttidsfraværet er, bortsett fra fjoråret, lavere eller på samme nivå som de øvrige årene i perioden sammenligningen gjelder for.

En grafisk framstilling for årene 2012-2018 gir dette bildet av sykefravær i prosent.

Tabellen under viser sykefravær per sektor i 2018.

VEDLEGG – ØKONOMISK OVERSIKT DRIFT

Økonomisk oversikt - Drift

Tall i 1000 kroner	Note	Regnskap 2018	Regulert budsjett 2018	Opprinnelig budsjett 2018	Regnskap 2017
DRIFTSINNTEKTER					
Brukerbetalinger		-13 218	-11 970	-12 426	-11 772
Andre salgs- og leieinntekter		-74 630	-73 872	-72 997	-77 723
Overføringer med krav til motytelse		-72 962	-40 713	-40 413	-58 203
Rammetilskudd		-138 027	-141 960	-141 660	-132 080
Andre statlige overføringer		-25 365	-23 066	-18 305	-25 330
Andre overføringer		-407	0	0	-240
Inntekts- og formuesskatt		-149 337	-137 840	-137 840	-140 355
Eiendomsskatt		-7 815	-6 500	-6 500	-6 768
Eiendomsskatt boliger og fritidsboliger		-28 322	-29 600	-26 600	-19 481
Andre direkte og indirekte skatter		-134	-130	-130	-134
Sum driftsinntekter		-510 216	-465 651	-456 871	-472 085
DRIFTSUTGIFTER					
Lønnsutgifter		232 749	220 642	207 424	217 449
Sosiale utgifter		61 456	63 524	61 149	56 622
Kjøp av varer og tjen. som inngår i komm. tjenesteprod.		70 996	66 525	74 644	71 693
Kjøp av tjenester som erstatter kommunens tjenesteprod.		83 656	68 773	67 562	68 542
Overføringer		27 152	20 824	19 969	27 572
Avskrivninger		38 692	38 413	-307	33 321
Fordelte utgifter		-5 827	-6 178	-6 178	-7 681
Sum driftsutgifter		508 875	472 523	424 263	467 517
Brutto driftsresultat		-1 341	6 872	-32 608	-4 568
EKSTERNE FINANSINNTEKTER					
Renteinntekter og utbytte		-13 871	-11 027	-11 027	-12 230
Gevinst finansielle instrumenter (omløpsmidler)		0	0	0	0
Mottatte avdrag på lån		-49	0	0	-44
Sum eksterne finansinntekter		-13 920	-11 027	-11 027	-12 274
EKSTERNE FINANSUTGIFTER					
Renteutgifter og låneomkostninger		12 486	13 350	13 350	12 968
Tap finansielle instrumenter (omløpsmidler)		0	0	0	0
Avdrag på lån		25 099	24 780	24 600	24 095
Utlån		109	0	0	70
Sum eksterne finansutgifter		37 694	38 130	37 950	37 134
Resultat eksterne finanstransaksjoner		23 773	27 103	26 923	24 860
Motpost avskrivninger		-38 692	-38 720	0	-33 321
Netto driftsresultat		-16 260	-4 745	-5 685	-13 028
BRUK AV AVSETNINGER					
Bruk av tidligere års regnskapsmessige mindreforbruk		-6 602	-6 602	0	0
Bruk av disposisjonsfond		-1 861	-1 861	0	-930
Bruk av bundne fond		-8 439	-4 411	-4 832	-6 882
Sum bruk av avsetninger		-16 902	-12 874	-4 832	-7 812
AVSETNINGER					
Overført til investeringsregnskapet		1 800	1 800	1 800	450
Avsatt til dekning av tidligere års r.messige merforbruk		0	0	0	0
Avsatt til disposisjonsfond		15 819	15 819	8 717	5 027
Avsatt til bundne fond		5 929	0	0	8 761
Sum avsetninger		23 549	17 619	10 517	14 238
Regnskapsmessig mer-/mindre forbruk		-9 614	0	0	-6 602